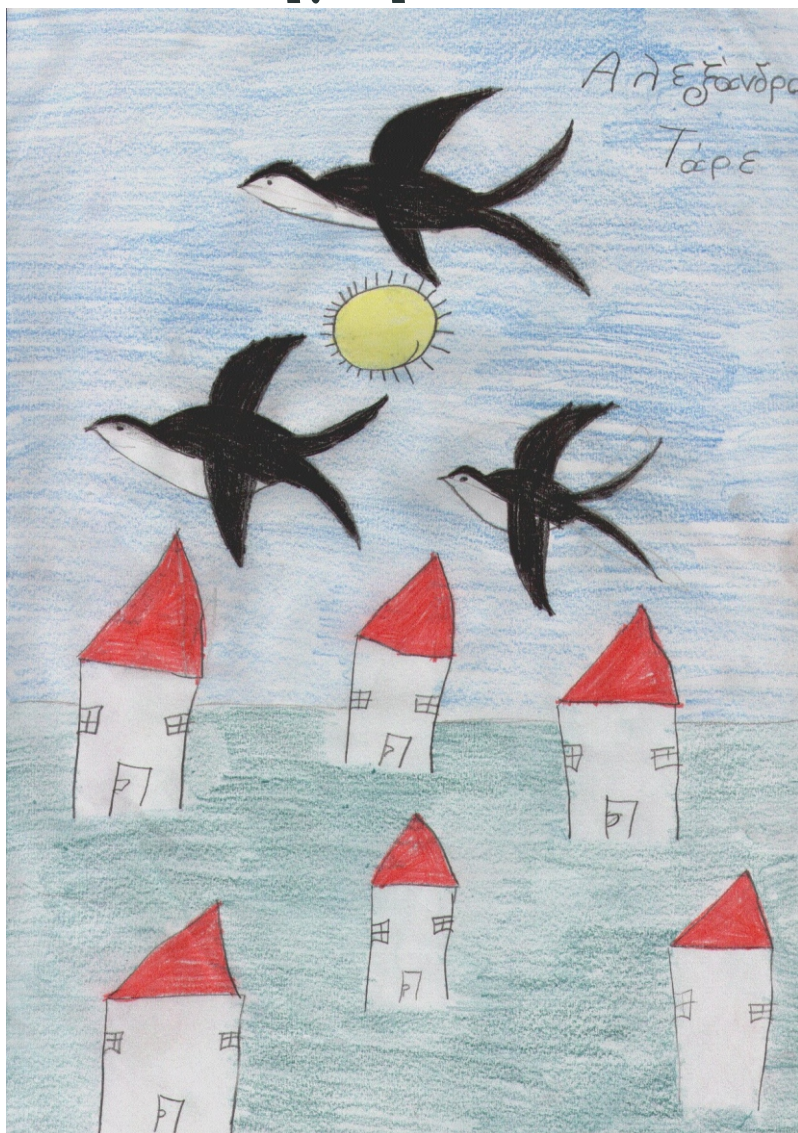

Τα αποδημητικά πουλιά

ΠΟΡΤΑΡΙΑ 2001

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σχέδιο διαθεματικής προσέγγισης **“Αποδημητικά Πουλιά”** αφορά τη Β΄ τάξη του 6/θεσιου Πιλοτικού Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Πορταριάς “Ν. Τσοποτός” και αναπτύσσεται σε τρεις μέρες.

ΣΚΟΠΟΣ:

Η αξιοποίηση των εμπειριών και παρατηρήσεων των παιδιών σε σχέση με τις μεταβολές της φύσης (εναλλαγή εποχών).

ΣΤΟΧΟΙ:

Γλώσσα:

Αξιοποίηση κειμένων σχετικών με το φθινόπωρο, τα χελιδόνια και άλλα ζώα από παλαιότερα σχολικά εγχειρίδια και το Ανθολόγιο για αναγνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών.

Αξιοποίηση των κειμένων μέσω πρωτότυπων λέξεων για εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους, επανάληψη γραμματικών φαινομένων όπως ουσιαστικά, συλλαβισμός, εντοπισμός διφθόγγων & διψήφων φωνηέντων Ανάπτυξη κριτικής σκέψης & συναισθημάτων μέσα από χαρακτηρισμούς προσώπων και στάσεων ζωής

Μαθηματικά:

Εργασία πάνω στους απόλυτους & τακτικούς αριθμούς 0 - 10 παισιωμένους από εικόνες σχετικές με τη θεματολογία, εργασία με πρόσθεση και αφαίρεση και αξιοποίηση αντίστοιχων προβλημάτων.

Εμείς κι ο Κόσμος:

Αξιοποίηση κεφαλαίων σχετικών με το θέμα, συζήτηση για το επάγγελμα του ναυτικού, αξιοποίηση του θέματος αποδημητικά πουλιά με αναφορές γεωγραφικές των μετακινήσεών τους, τους λόγους αποδημίας τους, εντοπισμός των αποδημητικών ειδών.

Μουσική - Μουσικοκινητική - Εικαστικά - Λαϊκή Παράδοση:

Δραστηριότητες συνοδευτικές της θεματολογίας με γενικεύσεις. Παρατηρήσεις και συλλογή πληροφοριών από τους μαθητές. Αξιοποίηση εμπειριών. Αισθητική καλλιέργεια, δημιουργία κλίματος χαράς και συναισθηματικής έντασης και ηρεμίας.

Το Φθινόπωρο

Χειμώνιασε και φεύγουν τα πουλιά,
γοργά ο πελαγός τα πελαγώνει,
κι η φλύαρη χελιδονοφωλιά
χορτάριασε παντέρημη και μόνη.

Του σπίνου χάθηκε η γλυκεία λαλιά,
φοβήθηκε ο μελισσοουργός το χιόνι,
κι η σουσουράδα κάτω στην ακρογιαλιά
δεν τρέχει, δεν πηδά, δεν καμαρώνει.

Στης λυγαριάς τ' ολόξερο κλαδί,
του φθινοπώρου φτωχικό παιδί,
ο καλογιάννος πρόσχαρος προβάλλει.

Με λόγια ταπεινά κια σιγανά,
μικρός προφήτης φτερωτός, μηνά
την Άνοιξη, που θα γυρίσει πάλι.

Γεώργιος Δροσίνης

ΦΕΥΓΟΥΝ ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ

Τα χελιδόνια ετοιμάζουν τα πραγματάκια τους κι αναζητούν αεροπλάνο. Σε λίγο θα αναχωρήσουν αεροπορικώς για τις θερμές χώρες της Αφρικής. Τα χελιδόνια δεν μπορούν να ζήσουν στο κρύο, τα χιόνια, στην παγωνιά του χειμώνα. Αποδημούν, αναχωρούν λοιπόν από τη χώρα μας .... αεροπορικώς. Οι γερανοί είναι τα μεγάλα αεροπλάνα των χελιδονιών. Κάθονται αναπαυτικά επάνω στη ράχη των γερανών και φθάνουν στην Αφρική.

Ποιά πουλιά λέγονται αποδημητικά; Γιατί ονομάζονται έτσι;

Πότε αποδημούν (μεταναστεύουν);

Γιατί Αποδημούν;

“Τα ζώα τί κάνουν το χειμώνα.” Εμείς κι ο Κόσμος σελ. 134

ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ ΦΕΥΓΟΥΝ

Το καλοκαίρι κόντευε να τελειώσει. Μια μεγάλη χελιδόνα είπε τότε μια ημέρα στο χελιδονάκι, το παιδάκι της:

-Μικρό μου, θα φύγουμε, θα πάμε ταξίδι μακρινό. Σε λίγες μέρες θα ξεκινήσουμε.

-Μα γιατί θα φύγουμε, μητέρα; Δεν είναι ωραία εδώ; Εδώ κανένας δε μας πειράζει. Τα παιδάκια μας αγαπούν. Δεν χαλούν την φωλίτσα μας. Εδώ βρίσκουμε και μυγίτσες και κουνούπια και τρώμε. Γιατί να φύγουμε;

-Αργότερα, παιδάκι μου, εδώ θ' αρχίσουν παγωνιές και χιόνια. Τα κουνούπια και οι μύγες θα χαθούν. Αν μείνουμε θα πεθάνουμε από την πείνα. Εδώ θα γυρίσουμε πάλι την άνοιξη.

Σε λίγες ημέρες τα χελιδόνια μαζεύτηκαν στην εξοχή. Κάθισαν επάνω στα τηλεγραφικά σύρματα. Ένα δυνατό χελιδόνι, που ήταν ο αρχηγός τους, τους είπε:

-Ακούστε με, αδέρφια. Τώρα, που θα φύγουμε, έχουμε ταξίδι μακρινό. Έχουμε να περάσουμε πλατειά θάλασσα. Αλλά μη φοβάστε. Εμπρός και πίσω θα πηγαίνουν τα χελιδόνια τα δυνατά. Στη μέση τα αδύνατα. Αν κανένα κουραστεί θα το πάρουν στη ράχη τους τα δυνατά. Μπορεί να βρεθεί και κανένα πλοίο.

Το ξεκίνημα έγινε τη νύχτα. Τότε που τα γεράκια και οι αετοί κοιμούνται.

Το πρωί τα παιδάκια, σαν δεν είδαν τα χελιδόνια, λυπήθηκαν. Κατάλαβαν, πως έφυγαν και τα ευχήθηκαν:

-Καλό ταξίδι, αγαπημένα μας πουλιά. Την άνοιξη πάλι να κοπιάσετε. Οι φωλίτσες σας θα μείνουν απείρακτες. Στο καλό να πάτε! Στο καλό!

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Συλλαβίζω την πρώτη παράγραφο του κειμένου.

Υπογραμμίζω τα άρθρα του κειμένου από “Σε λίγες μέρες ..... Στο καλό να πάτε! Στο καλό!

Γράφω για τα πρόσωπα που συναντήσαμε στο κείμενό μας.

- 1.
- 2.
- 3.

ΒΟΗΘΕΙΑ! ΚΟΥΡΑΣΤΗΚΑΜΕ!

Στην αρχή που ξεκίνησαν τα χελιδόνια, τα πράγματα πήγαιναν καλά. Όλα πετούσαν με όρεξη. Όλα ακολουθούσαν τον αρχηγό τους που ήξερε καλά το δρόμο. Κανένα δεν ήθελκε να μένει πίσω.

Μα όταν πέταξαν αρκετά, μερικά άρχισαν να κουράζονται.

-Τσιρ τσιπλ! ειδοποίησαν τον αρχηγό. Βοήθεια! Κουραστήκαμε, είπαν.

Εκείνος τέντωσε καλά τα μάτια του και κοίταξε παντού. Κάτω ήταν ατέλειωτη θάλασσα. Πέρα, μακριά στο βάθος, ανέβαινε προς τον ουρανό, μαύρος καπνός. Ο αρχηγός χάρηκε.

-Τσιβίιτ! φώναζε δυνατά. Τυχεροί είμαστε! Εκεί μακριά ταξιδεύει πλοίο, θα καθίσετε επάνω του και θα ξεκουραστείτε όσο θέλετε.

-Τσιβ είπαν μερικά χελιδόνια. Δεν βαστούμε να φθάσουμε ως εκεί. Είμαστε πολύ κουρασμένα!

-Τσιβίιτ! Φώναζε τότε ο αρχηγός. Αν είναι έτσι, πλησιάστε τότε στα μεγάλα εκείνα πουλιά, που πετούν μαζί μας.

Ήταν πελαργοί και αγριόχηνες. Μόλις είδαν τα χελιδονάκια να πλησιάζουν κατάλαβαν και τα πήραν στη ράχη τους.

Τι καλοσύνη, που είχαν οι καημένοι οι πελαργοί! Και με τι προθυμία τα δέχθηκαν επάνω τους οι αγριόχηνες!

-Αναπαυθείτε καλά, τους έλεγαν. Εμείς δεν κουραζόμαστε. Τα φτερά μας είναι δυνατά. Αντέχουν στα ταξίδια. Ημέρες να πετούμε δεν μας νοιάζει.

Σπουδαίο ήταν αυτό το ξεκούρασμα. Πόσο καλό έκαμε στα καημένα τα χελιδόνια! Τα άλλα, που είχαν κουραστεί λιγότερο, πετούσαν για ν' ανεβούν επάνω στο πλοίο, που είχε δει στο βάθος ο αρχηγός.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Υπογραμμίζω στο κείμενο με **μπλε χρώμα** τις διφθόγγους και με **κόκκινο χρώμα** τα δίψηφα φωνήεντα.

Βάζω σε αλφαβητική σειρά τις λέξεις των δύο πρώτων σειρών του κειμένου.

Πως χαρακτηρίζω τον αρχηγό των χελιδονιών και τα άλλα πουλιά;

ΣΤΟ ΠΛΟΙΟ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝ - ΝΙΚΟΛΑ

Το πλοίο εκείνο ήταν εμπορικό, του καπετάν Νικόλα. Πήγαινε προς το μέρος που ταξίδευαν και τα χελιδόνια. Ο καπετάνιος, άμα τα είδε, κατάλαβε και είπε:

-Κουράστηκαν τα καημένα τα χελιδόνια. Ας μην τρέχω τόσο πολύ, για να με φθάσουν πιο γρήγορα.

Παλιός θαλασσινός, ο καπετάν Νικόλας, είχε πολλές φορές δεχτεί χελιδόνια στο πλοίο του. Σε λίγο γέμισε το κατάστρωμα από πουλιά. Μέσα στο πλοίο ήταν και ένα μικρό ναυτάκι, ο Αντωνάκης. Πόσο χαρηκε σαν είδε τα χελιδόνια! Αν μπορούσε, θα τα χάιδευε όλα.

Στο πλοίο είχαν και ένα μαύρο σκύλο. Είχαν και πέντε - έξι γάτους.

-Κλείστε τα ζώα γρήγορα κάτω στο αμπάρι, είπε στους ναύτες ο καπετάνιος. Δεν θέλω να μου τρομάζουν τα χελιδόνια. Οι γάτες μάλιστα μπορούν να αρπάζουν και κανένα.

Πόσο ήσυχα κάθισαν τα καημένα τα πουλιά! Και τι μεγάλη εμπιστοσύνη έδειχναν στους ναύτες και στον καπετάν Νικόλα!

Μια ολόκληρη ημέρα και μια νύχτα ταξίδευε το πλοίο προς το μέρος εκείνο. Όλες αυτές τις ώρες, ήταν γεμάτο από πουλιά. Αλλά έρχονταν, άλλα έφευγαν. Όσα ξεκουράζονταν, κάπου - κάπου, σήκωναν το κεφαλάκι τους και έβλεπαν προς τον ουρανό. Κοίταζαν να δουν πού είναι οι άλλοι σύντροφοί τους. Το ναυτάκι, ο Αντωνάκης, λυπόταν για ένα πράγμα. Το είπε μάλιστα και στον καπετάνιο.

-Τα χελιδόνια είναι νηστικά, καπετάνιε. Δεν λέτε να τους ρίξουμε σιτάρι και ψίχουλα για να φάνε;

-Θα το έκανα, Αντωνάκη, αλλά τα χελιδόνια, παιδί μου, δεν τρώνουν σπόρους και ψίχουλα. Θέλουν μύγες, σκουλήκια, κουνούπια. Εμείς εδώ τέτοια δεν έχουμε. Αλλά δεν πειράζει. Το ταξίδι κοντεύει να τελειώσει και έτσι τώρα, που θα φθάσουν στο μέρος τους, ας φάνε εκεί ότι θέλουν.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Υπογραμμίζω τα ουσιαστικά της πρώτης παραγράφου.

Συλλαβίζω τις λέξεις των τεσσάρων τελευταίων σειρών του κειμένου.

Συζητώ για τις λέξεις που δηλώνουν το ναυτικό επάγγελμα.

Βρίσκω Και γράφω κι άλλες.

Χαρακτηρίζω τον καπετάν Νικόλα και τον Αντωνάκη.

ΔΙΑΒΑΖΩ ΚΙ ΑΛΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

“**Το πουλάκι**” Ανθολόγιο σελ. 19

“**Πως ένα άλογο κι ένας σπουργίτης βοηθούν ο ένας τον άλλο**”

Ανθολόγιο σελ. 39

“**Πουλάκι του χειμώνα**” Ανθολόγιο σελ. 137

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Περιγράφο με λίγα λόγια το νόημα των παραπάνω κειμένων.

Γράφο συμπεράσματα ή και διδάγματα από την συμπεριφορά των ζώων.

Εντοπίζω και γράφο φθινοπωρινές δραστηριότητες και μεταβολές στη φύση και στους ανθρώπους

ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Αινίγματα

Από πάνω σαν τηγάνι
κι από κάτω σαν βαμπάκι
κι από πίσω σαν ψαλίδι. Τί είναι; ιλοριγελ οJ

Πετά σχίζει τον αέρα, στη γη λίγο περπατεί
Έχει σπαθωτές φτερούγες και ουρά ψαλλιδωτή. Τί είναι; ιλοριγελ οJ

Βρίσκω κι άλλα αινίγματα, παραμύθια κι ιστορίες για τα ζώα που συναντήσαμε στα κείμενά μας.

Σκέφτομαι και Γράφο: “**Το ταξίδι των χελιδονιών**”

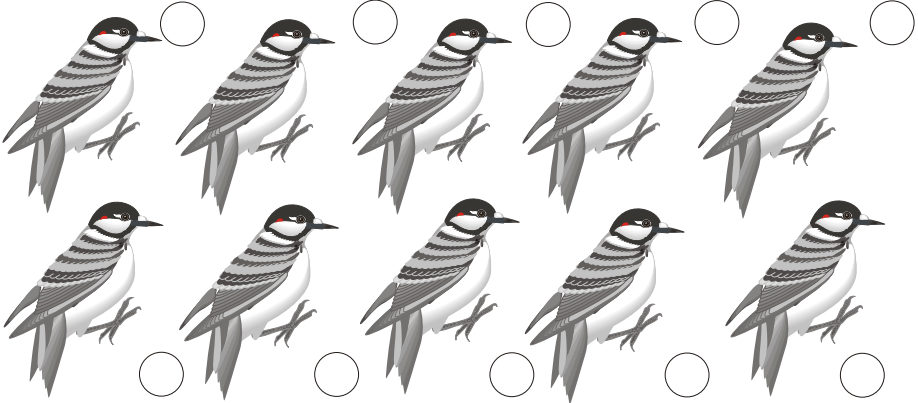
ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ 0 - 10 ΩΣ ΑΠΟΛΥΤΟΙ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΟΙ

Θα ήθελες να κυκλώσεις με:

Κίτρινο: το δεύτερο, το τέταρτο και το έκτο πουλάκι

Καφέ: το πρώτο, το πέμπτο και το δέκατο πουλάκι

Πορτοκαλί: το τρίτο, το έβδομο και το ένατο πουλάκι

Αριθμώ τα πουλάκια

Η πράξη της προσθήκης και της αφαίρεσης

$5+3=.....$

$8-3=.....$

$4+2=.....$

$6-2=.....$

$9+1=.....$

$10+1=.....$

$3+3=.....$

$6-3=.....$

$7+2=.....$

$5+5=.....$

$10-5=.....$

$6+3=.....$

$9-3=.....$

$2+5=.....$

$7-5=.....$

$4+3=.....$

$7-3=.....$

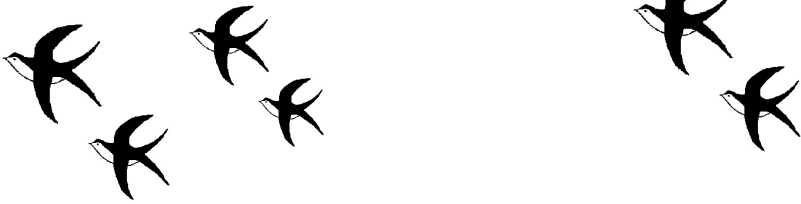
$1+3=.....$

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Δύο παρέες χελιδόνια ξεκίνησαν. Η μία είχε 4 χελιδόνια και η άλλη 2. Πόσα ήταν όλα;

Σε ένα γερανό κάθονται 6 χελιδόνια. 2 είναι στη μία φτερούγα του. Πόσα είναι στην άλλη;

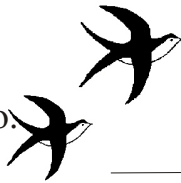

Εχω σε κλουβάκι
όμορφο χελιδονάκι
κι άλλα πέντε σε μεγάλο.
Ανοίγω το πορτάκι
νεράκι, για να βάλω
Φρουτ... μου φεύγουν δυο.
Πόσα στα κλουβιά μετρώ;

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Ηρθε το Φθινόπωρο, πέφτουνε τα φύλλα
Τα πουλάκια φύγανε, έρημη φωλιά.

Ηρθε το φθινόπωρο, άρχισε η βροχούλα
Κι ο σπουργίτης έρημος ψίχουλα ζητά

Ηρθε το φθινόπωρο .....

(Μουσική Κική Καψάσκη)

ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ

Οι Φωλιές (παιχνίδι)

Τα παιδιά σκορπίζονται τρία -τρία. Τα δυό δίνουν τα χέρια και το τρίτο μένει μέσα. Τα δυο είναι η φωλίτσα και το τρίτο το πουλάκι. Κάποιο πουλάκι περισσεύει, δεν έχει φωλιά.

Όταν χτυπήσουμε τα χέρια ανοίγουν οι φωλιές και τα πουλάκια πρέπει να αλλάξουν φωλιά. Το πουλάκι που δεν έχει φωλιά απροσπαθεί να βρει. Κάποιο άλλο μένει έξω. Το παιχνίδι συνεχίζεται με τον ίδιο τρόπο και με εναλλαγές των παιδιών.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Υλικά: χαρτόνι, βαμβάκι, ψαλίδι, κόλλα, χρώματα

Κατασκευή χελιδονιών. Σύνθεση με κλαδιά της σκηνης της συγκέντρωσηςγια το ταξίδι

ΑΠΟΔΗΜΗΤΙΚΑ ΠΟΥΛΙΑ

Χελιδόνι

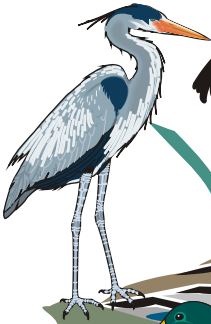
Αγριόχηννα

Πελεκάνος

Σταχτοσικνιάς

Λευκοσικνιάς

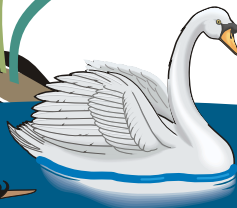
Πελαργός

Ερωδιός

Κύκνος

Αγριόπαπια

Βουτηχτάρι

©

6/θ ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ
“Ν. ΤΣΟΠΟΤΟΣ”

370.10 ΠΟΡΤΑΡΙΑ
ΤΗΛ. 0428 99440
E-mail: sxoleio-portarias@argo.net.gr

Σχέδιο διαθεματικής διδασκαλίας: Ελένη Χατζηγιάννη

Επιμέλεια - Ηλεκτρονική Επεξεργασία: Ηρακλής Καραγιάννης

